

**WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA DLA KLASY VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ
WEDŁUG PROGRAMU „WCZORAJ I DZIŚ” AUTORSTWA DR TOMASZA MAĆKOWSKIEGO**

I Upadek Rzeczypospolitej

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
<p>-zna daty: elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski, Trzech rozbiorów Polski, utworzenia Komisji Edukacji Narodowej, obrad Sejmu Wielkiego, uchwalenia Konstytucji 3 maja, wojny prowadzonej w obronie konstytucji, powstania kościuszkowskiego, -wie, czym były obiady czwartkowe, - wie, kim był Stanisław August Poniatowski, Tadeusz Kościuszko, -wyjaśnia znaczenie terminów: barok, oświecenie, klasycyzm, -umieszcza na osi czasu daty najważniejszych wydarzeń okresu XVIII wieku, - wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczypospolitą w wyniku I, II i III rozbioru,</p>	<p>-wie, kto uczestniczył w obiadach czwartkowych, -wie, dlaczego dzień 14 października obchodzony jest jako Dzień Edukacji Narodowej, -wie, dlaczego sejm obradujący w latach 1788-1792 określa się jako Sejm Wielki lub Sejm Czteroletni, -wyjaśnia znaczenie terminu konstytucja, -wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja, Wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej, -wymienia najważniejsze wynalazki epoki oświecenia, -wymienia najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego, -wie, kim byli kosynierzy,</p>	<p>-wyjaśnia, dlaczego Ignacy Krasicki zaliczany jest do czołowych postaci polskiej kultury XVIII wieku, -przedstawia postulaty konfederatów barskich, -wymienia przyczyny i skutki uchwalenia Konstytucji 3 maja, -wie kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj, -wie, jaką rolę podczas powstania kościuszkowskiego odegrali Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński, -omawia przyczyny i skutki III rozbioru Polski, -wymienia reformy wprowadzone w polskim systemie oświaty za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, -opowiada o wydarzeniach, które rozegrały się podczas powstania kościuszkowskiego, używając wyrażen: naczelnik</p>	<p>-omawia okoliczności, w jakich zawiązano konfederację targowicką, wymienia jej następstwa, -opisuje okoliczności ustanowienia przez Stanisława Augusta Poniatowskiego Orderu Virtuti Militari, -wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja jest obecnie świętem narodowym, -podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych z uwzględnieniem regionu, w którym mieszka, -wie, jakie funkcje pełniła sztuka barokowa w Kościele katolickim, -tłumaczy, czym była <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, -tłumaczy, jakie znaczenie dla Rzeczypospolitej miało utworzenie Komisji Edukacji Narodowej, -opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego,</p>	<p>- opisuje dokonania Tadeusza Kościuszki przed wybuchem powstania w 1794 roku, -zna dzieła sztuki nawiązujące do wydarzeń z XVIII-wiecznej historii Rzeczypospolitej, -dostrzega i omawia związek między wykształceniem obywateli, a ich poczuciem odpowiedzialności za państwo, -ocenia decyzję króla Stanisława Augusta Poniatowskiego o przystąpieniu do konfederacji targowickiej, -opowiada o losach Tadeusza Kościuszki po roku 1794, -ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki, -tłumaczy, co spowodowało ożywiony rozwój nauki w epoce oświecenia, -ocenia dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.</p>

		powstania, przysięga Kościuszki, kosynierzy, -podaje najważniejsze przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego,	- wyjaśnia, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał uniwersał połaniecki, -porównuje sztukę barokową z klasycystyczną oraz wskazuje różnice między stylem renesansowych i barokowym w architekturze, -rozpoznaje elementy architektoniczne: gzyms, tympanon, fasada,	
--	--	---	--	--

II Walka o odzyskanie niepodległości

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> - wie, że „Mazurek Dąbrowskiego” jest jednym z polskich symboli narodowych, - podaje datę wybuchu powstania listopadowego, - podaje datę wybuchu powstania styczniowego i określa czas trwania tego zrywu, - przedstawia cele, jakie przyświecały powstańcom listopadowym i styczniowym, - umieszcza na osi czasu daty najważniejszych wydarzeń okresu XIX wieku, - wie, co to były Legiony Polskie, 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia wydarzenia z historii Polski, do których nawiązuje tekst „Mazurek Dąbrowskiego”, - tłumaczy, kim był Józef Wybicki, - wyjaśnia znaczenie terminów rewolucja i emigracja, represje i konfiskata, - rozumie, w jakim celu powstały Legiony Polskie, - podaje imiona i nazwiska wybitnych Polaków, którzy wyemigrowali po klęsce powstania listopadowego i w czasach późniejszych, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie, w jakim celu powstały Legiony Polskie, - podaje datę powstania Księstwa Warszawskiego, - zna najważniejsze wydarzenia z okresu wojny polsko-rosyjskiej w 1831 r., - wymienia miejsca najważniejszych bitew stoczonych podczas powstania listopadowego, - wymienia wybitnych Polaków żyjących współcześnie na emigracji, - wyjaśnia znaczenie terminów: manifestacja, branka, katorga, - wymienia przyczyny manifestacji patriotycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym była rewolucja francuska, - prezentuje postać Napoleona Bonapartego, - wie, jak zmieniały się granice Księstwa Warszawskiego, - wyjaśnia, dlaczego Księstwo Warszawskie przestało istnieć, - wie, że podczas powstania listopadowego sejm podjął uchwałę o barwach narodowych, -tłumaczy, jakie decyzje dotyczące ziem polskich podjęto na Kongresie Wiedeńskim, - wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o zasługach księcia Józefa Poniatowskiego, - opowiada teorie na temat przyczyny śmierci Napoleona Bonapartego, - tłumaczy, dlaczego Dzień Podchorążych przypada 29 listopada, - wymienia elementy narodowe w umundurowaniu polskich legionistów, - ocenia, czy decyzja o zorganizowaniu powstania listopadowego była słuszna, - rozpoznaje najważniejsze cechy utworów romantycznych, - porównuje powstanie

<p>- potrafi wyrecytować tekst „Mazurka Dąbrowskiego”, - wie, kim był gen. Jan Henryk Dąbrowski</p>	<p>- wie, czym była wielka emigracja, - tłumaczy, na czym polegała walka partyzancka, - podaje przykłady represji zastosowanych wobec Polaków po klęsce powstań narodowych, - wskazuje na mapie miejsca ważniejszych bitew powstania listopadowego i styczniowego, - wymienia przyczyny i skutki powstania listopadowego.</p>	<p>Polaków w 1861 r., - wie, kim był Romuald Traugutt, - określa, dlaczego powstanie listopadowe zakończyło się klęską, - opowiada o represjach stosowanych wobec Polaków przez władze carskie po upadku powstań narodowych, - omawia na podstawie zebranych informacji zasługi Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza i Heleny Modrzejewskiej dla kultury polskiej, - ukazuje sposób walki w czasie powstania styczniowego.</p>	<p>terminów romantyzm i emisariusz, - wie, co wydarzyło się w Europie w 1848 r., - tłumaczy, na podstawie tekstu źródłowego, na czym polegała rola gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w tworzeniu Legionów Polskich, - interpretuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego”, - ocenia jakie znaczenie dla dążeń niepodległościowych {polaków miała klęska Napoleona w wojnie z państwami zaborczymi, - wyjaśnia sens pieśni „Boże, coś Polskę” - opowiada o funkcjonowaniu państwa podziemnego w czasie powstania styczniowego, - wskazuje na mapie obszary, na których w okresie powstania styczniowego toczyły się walki partyzanckie.</p>	<p>listopadowe ze styczniowym.</p>
---	---	--	---	------------------------------------

III Pod zaborami

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, germanizacja, - omawia zasługi Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Jana Matejki, Stanisława Wyspiańskiego, Stanisława Moniuszki oraz Heleny Modrzejewskiej dla rozwoju kultury polskiej, - wie, kim był Michał Drzymała, - wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja przemysłowa, fabryka, - wie, kim była Maria Curie-Skłodowska, - zaznacza na osi czasu najważniejsze wydarzenia okresu XIX wieku, - wymienia najważniejsze wynalazki XIX wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna przyczyny strajku dzieci we Wrześni, - wyjaśnia znaczenie terminów: manufaktura, maszyna parowa, kolej żelazna, statek parowy, silnik elektryczny, telegraf, - wymienia dokonania Marii Curie- Skłodowskiej, - wymienia odkrycia dokonane przez Ludwika Pasteura i Wilhelma Roentgena, - opowiada na podstawie tekstu źródłowego o prześladowaniach polskich uczniów w zaborze rosyjskim, - rozróżnia rzemieślnicze i fabryczne formy produkcji przemysłowej, - pokazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione miasta na ziemiach polskich, - wskazuje na mapie świata państwa, do których Polacy najczęściej emigrowali z przyczyn ekonomicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym były rugi pruskie, - wie, jaką rolę odegrał Michał Drzymała w walce z germanizacją, - wymienia sposoby walki Polaków z germanizacją i rusyfikacją, - opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce, - podaje przyczyny emigracji zarobkowej Polaków w XIX wieku, - wie, w jaki sposób XIX-wieczni robotnicy walczyli o swoje prawa, - omawia zasługi Ignacego Łukaszewicza dla rozwoju polskiego przemysłu naftowego, - omawia na podstawie zebranych informacji rozwój polskiej kultury pod zaborami, - wyjaśnia, na czym polega symboliczne znaczenie postawy Michała Drzymały oraz strajku dzieci we Wrześni, - rozróżnia emigrację zarobkową i polityczną. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna zasługi Hipolita Cegielskiego dla rozwoju gospodarczego ziem polskich w XIX wieku, - podaje daty: otwarcia pierwszej linii kolejowej, skonstruowania telefonu przez Aleksandra Grahama Bella, wynalezienia żarówki przez Tomasza Edisona, - porównuje współczesne szkoły z tymi, które działały pod zaborami, - wymienia przyczyny i skutki zastosowania maszyny parowej w przemyśle i transporcie, - omawia proces uprzemysłowienia w XIX wieku, - porównuje sposoby podróżowania w XIX i XXI wieku, - charakteryzuje życie w mieście pod koniec XIX wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sytuację Polaków w poszczególnych zaborach, - przedstawia znaczenie Łodzi we współczesnej Polsce, - ocenia, które spośród wynalazków XIX wieku wywarły największy wpływ na życie mieszkańców miast, - opowiada o życiu i osiągnięciach Marii Curie-Skłodowskiej.

IV Odrodzenie państwa polskiego

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> - podaje daty wybuchu i zakończenia I wojny światowej, - wyjaśnia znaczenie terminu państwa centralne oraz ententa, - wie, kim byli: Józef Piłsudski, Roman Dmowski oraz Ignacy Jan Paderewski, - zna datę odzyskania przez Polskę niepodległości, - wskazuje, które wydarzenie z historii Polski upamiętnia się podczas Narodowego Święta Niepodległości, - zna oficjalną nazwę państwa polskiego w latach 1918-1939, - zaznacza na osi czasu poznane daty, - wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej oraz wymienia jej sąsiadów. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zasługi Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego oraz Ignacego Jana Paderewskiego, - podaje datę Bitwy Warszawskiej, - wie, kogo nazywa się Orłętami Lwowskimi, - wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt oraz Wolne Miasto Gdańsk, - wyjaśnia znaczenie terminów: parlament, partia, opozycja, - wymienia mniejszości narodowe i religijne, które zamieszkiwały II Rzeczypospolitą, - odnajduje na mapie państwa należące do ententy i państwa centralne, - wymienia nowe rodzaje broni, które zastosowano w trakcie I wojny światowej, - odszukuje informacje o zasługach Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna poznane na zajęciach daty wydarzeń historycznych, - wyjaśnia znaczenie terminów: traktat wersalski i front, - wie, kim byli bolszewicy, - wymienia czynniki, które zadecydowały o odzyskaniu przez Polskę niepodległości, - wyjaśnia w jakich okolicznościach Polacy odbudowali swe państwo po zakończeniu I wojny światowej, - wymienia postanowienia traktatu wersalskiego, - omawia proces kształtowania się granic II Rzeczypospolitej oraz wymienia wydarzenia, które zadecydowały o zasięgu terytorialnym, - wskazuje na wielonarodowy charakter społeczeństwa II Rzeczypospolitej, - porównuje koncepcje Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dotyczące odzyskania niepodległości, - opisuje na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia społeczne i gospodarcze skutki I wojny, - tłumaczy, w jakim celu powołano Ligę Narodów, - tłumaczy, na czym polegał ustrój utrwalony w Polsce przez konstytucję z 1921 r., - omawia trudności, z którymi zmagala się odrodzona Polska, - wyjaśnia, jakie były zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki, - tłumaczy, jakie znaczenie dla II Rzeczypospolitej miała budowa portu w Gdyni oraz utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego, - wymienia najważniejsze kulturalne i sportowe osiągnięcia II Rzeczypospolitej, - wskazuje na mapie Europy obszary, na których toczyły się działania wojenne podczas I wojny światowej, - ocenia, jaki wpływ na odzyskanie niepodległości przez Polskę miał wybuch konfliktu między państwami zaborczymi, - omawia, jak kształtowały 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o działalności szpiegów na terytorium Wolnego Miasta Gdańska, - określa, jaką rolę we współczesnej Polsce odgrywa port w Gdyni, - określa przyczyny i skutki wydarzeń w Rosji w roku 1917, - porównuje sytuację we współczesnej Europie z sytuacją, która panowała na kontynencie europejskim na początku XX wieku, - ocenia znaczenie zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej dla odrodzonej Polski, - charakteryzuje warstwy społeczne II Rzeczypospolitej, - omawia na podstawie zebranych informacji sytuację gospodarczą swojego regionu w okresie międzywojennym.

		<p>źródłowego nastroje Polaków w pierwszych dniach wolności,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa na mapie, jakie obszary II Rzeczypospolitej zamieszkiwali przedstawiciele poszczególnych mniejszości narodowych i religijnych, - wymienia sukcesy i problemy gospodarcze II Rzeczypospolitej. 	<p>się granice Polski w latach 1918-1922, oraz wskazuje na mapie najważniejsze zmiany terytorialne,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia przyczyny i skutki zamachu majowego, - wskazuje na mapie najważniejsze ośrodki przemysłowe w międzywojennej Polsce. 	
--	--	---	---	--

V Świat między wojnami

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> - rozwija skrót ZSRR, - omawia metody sprawowania władzy, które stosowała Stalin, - wie, kim był Adolf Hitler i jakie były jego poglądy, - wie, kim był Józef Beck, - zaznacza na osi czasu poznane daty, - pokazuje na mapie III Rzeszę i ZSRR, - wyjaśnia znaczenie terminów: łagier, obóz koncentracyjny, III Rzesza, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: totalitaryzm, propaganda, - wymienia żądania wysuwane przez Hitlera wobec Polski pod koniec 1939 r., - podaje datę zawarcia paktu Ribbentrop- Mołotow i tłumaczy, czego dotyczył ten dokument, - na podstawie tekstu źródłowego opisuje warunki życia panujące w łagrach, - omawia, na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób prześladowano Żydów w nazistowskich 	<ul style="list-style-type: none"> - zna poznane na zajęciach daty wydarzeń historycznych, - wymienia zmiany jakie dokonały się w Europie po I wojnie światowej, - tłumaczy znaczenie terminów: nazizm, rasizm, Hitlerjugend, ograniczenie praw obywatelskich, - wie, dlaczego nazistom udało się zdobyć władzę w Niemczech, - wyjaśnia, w jaki sposób Hitler umacniał swoją władzę, - wyjaśnia, w jaki sposób Hitler łamał postanowienia 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: penicylina, jazz, film animowany, - tłumaczy, dlaczego we współczesnym świecie walczy się z rasizmem, - omawia metody kształtowania „nowego człowieka”, które wykorzystywano w ZSRR oraz w nazistowskich Niemczech, - ocenia sposób sprawowania władzy przez Józefa Stalina, - przedstawia Koreę Północną jako przykład współczesnego państwa totalitarnego, 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje dokonania Charlesa Lindbergha, Aleksandra Fleminga oraz Alberta Einsteina, - tłumaczy, jak rozwój nauki i techniki wpłynął na codzienne życie ludzi w okresie międzywojennym, - wyjaśnia, dlaczego we współczesnym świecie funkcjonują organizacje międzynarodowe strzegące pokoju, - tworzy historyjkę obrazkową przedstawiającą jeden dzień z życia człowieka w epoce międzywojennej,

	Niemczech, - wskazuje na mapie państwa, które w okresie międzywojennym padły ofiarą zaborczej polityki nazistowskich Niemiec.	traktatu wersalskiego, - rozumnie, jakie zagrożenie dla Rzeczypospolitej wynikało z zawarcia przez Niemcy i ZSRR paktu Ribbentrop – Mołotow, - wskazuje na mapie miejsce podpisania traktatu wersalskiego oraz państwa, które powstały po I wojnie, - tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, jakie było stanowisko Polski wobec żądań, które wysunął Hitler w 1939 r.	- uzasadnia konieczność walki z rasizmem we współczesnym świecie, - ocenia stanowisko polskich władz wobec żądań hitlerowskich Niemiec, - wyjaśnia, dlaczego pakt Ribbentrop - Mołotow jest nazywany IV rozbiorem Polski.	- ocenia znaczenie odkrycia dokonanego przez Aleksandra Fleminga dla rozwoju medycyny, - opowiada o życiu i dokonaniach Aleksandra Fleminga, - porównuje sposób sprawowania władzy w państwie totalitarnym z rządami w kraju demokratycznym.
--	--	--	---	--

VI II wojna światowa

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
- podaje daty wybuchu II wojny światowej oraz ataku ZSRR na Polskę, - wyjaśnia terminy: wojna totalna oraz kampania wrześniowa, - wie, kim był gen. Władysław Sikorski, - wymienia miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej, w których brały udział polskie formacje wojskowe,	- wymienia ważne wydarzenia, które rozegrały się podczas kampanii wrześniowej, - wyjaśnia znaczenie terminu Korpus Ochrony Pogranicza, - wymienia państwa osi oraz koalicji antyhitlerowskiej, w tym Wielką Trójkę, - podaje daty najważniejszych bitew II wojny światowej, w których brały udział polskie formacje	- wie, kim byli: Władysław Raczkiewicz, gen. Franciszek Kleeberg, mjr Henryk Dobrzański „Hubal” oraz Stefan Starzyński, - zna poznane podczas zajęć daty wydarzeń historycznych, - wyjaśnia znaczenie terminów: inwazja, alianci, Pearl Harbor, - wyjaśnia, kim byli: gen. Stanisław Sosabowski, gen.	- tłumaczy, w jaki sposób współcześnie upamiętnia się bohaterstwo polskich żołnierzy walczących w kampanii wrześniowej, - wymienia najważniejsze działania wojenne prowadzone w Europie w latach 1940-1942, - wyjaśnia, czym była zbrodnia wołyńska, - rozumie, dlaczego powstało Muzeum Powstania	- opowiada o działaniach wojennych prowadzonych na Dalekim Wschodzie, - tłumaczy, jakie znaczenie dla współczesnych Amerykanów ma Pearl Harbor, - określa, kiedy zakończyła się wojna na Dalekim Wschodzie, - zdobywa informacje o losach swoich przodków w 1939 r.,

<ul style="list-style-type: none"> - podaje dokładną datę zakończenia II wojny światowej, - wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, powstanie warszawskie, sabotaż, mały sabotaż, - rozwija skrót AK, - wie, co wydarzyło się w Katyniu, - umieszcza na osi czasu poznane daty, - wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę we wrześniu 1939 r.. 	<ul style="list-style-type: none"> wojskowe, - wie, co wydarzyło się w 1945 r. w Hiroszynie i Nagasaki, - opisuje sytuację Polaków na terenach okupowanych przez III Rzeszę i ZSRR z użyciem terminów: okupacja, łapanka, getto, robotnicy przymusowi, - podaje datę wybuchu powstania warszawskiego, - podaje przyczyny i skutki wybuchu powstania warszawskiego, - wyjaśnia znaczenie terminów: Holocaust, obóz zagłady, Auschwitz-Birkenau, - zaznacza na mapie linię podziału ziem polskich między Niemcy a ZSRR, - tłumaczy, w jaki sposób społeczeństwo polskie walczyło z okupantami, - wskazuje na mapie największe getta, hitlerowskie obozy koncentracyjne oraz miejsca na Wschodzie, w których zamordowano polskich oficerów, - opowiada na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób ratowano żydowskie dzieci żyjące w gettach. 	<ul style="list-style-type: none"> Władysław Anders, gen. Stanisław Maczek oraz gen. Zygmunt Berling, - opisuje warunki panujące w gettach w czasie II wojny światowej, - wie, kim był Janusz Korczak, - omawia zasługi Ireny Sendlerowej, - wymienia przyczyny i skutki klęski Polaków w czasie kampanii wrześniowej, - opisuje na podstawie tekstu źródłowego przygotowania Polaków do obrony Grodna przed atakiem Armii Czerwonej, - wskazuje na mapie państwa, które padły ofiarą niemieckiej agresji po roku 1939 oraz kraje będące sojusznikami III Rzeszy, - wskazuje na mapie państwa zajęte przez Armię Czerwoną w latach 1944-1945, - charakteryzuje metody walki, które stosowali Polacy w trakcie powstania warszawskiego, - wyjaśnia, w jaki sposób Polacy pomagali Żydom w czasie okupacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Warszawskiego, - wyjaśnia, na czym polegała działalność „Żegoty”, - tłumaczy, w jaki sposób upamiętnia się osoby, które pomagały Żydom w czasie II wojny światowej, - opowiada o przebiegu kampanii wrześniowej, - ocenia postawę polskich żołnierzy i cywilów w pierwszych tygodniach wojny, - ocenia, jakie znaczenie dla przebiegu II wojny światowej miało przyłączenie się USA oraz ZSRR do walki po stronie aliantów, - omawia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej, - opowiada, w jaki sposób upamiętnia się wspólnie polskich żołnierzy, którzy walczyli podczas II wojny światowej, - ocenia postawy, jakie przyjmowali Polacy wobec losu Żydów w trakcie II wojny światowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy mapę myśli dotyczącą kampanii wrześniowej, - gromadzi informacje dotyczące 2 Korpusu Polskiego, - ocenia, czy decyzja Amerykanów o użyciu broni atomowej była słuszną, - przedstawia historię niedźwiedzia Wojtka, - gromadzi informacje o sytuacji swojej miejscowości w latach II wojny światowej, - przedstawia sylwetkę Ireny Sendlerowej.
---	---	---	---	--

VII Polska Rzeczpospolita Ludowa

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Układ Warszawski, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego, mur berliński, wyścig zbrojeń, żelazna kurtyna, - wie, co oznacza skrót PRL, - wskazuje wady i zalety życia w Polsce czasów komunistycznych, - wyjaśnia znaczenie terminu cenzura, - rozumie terminy: opozycja demokratyczna oraz NSZZ „Solidarność”, - wie, kim był kardynał Stefan Wyszyński, - zna postać Lecha Wałęsy, - zaznacza na osi czasu poznane daty, - wskazuje na mapie granice PRL i wymienia jej sąsiadów. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje daty utworzenia NATO i Układu Warszawskiego, - przedstawia okoliczności objęcia władzy w Polsce przez komunistów, - opowiada, w jaki sposób społeczeństwo polskie uczestniczyło w powojennej odbudowie kraju, - rozwija skróty: PZPR, UB, MO, SB - wymienia charakterystyczne cechy gospodarki PRL, - podaje datę wyboru Karola Wojtyły na papieża, - prezentuje zasługi Lecha Wałęsy i księdza Jerzego Popiełuszki dla odzyskania przez Polskę suwerenności, - podaje datę podpisania porozumień sierpniowych, - wyjaśnia znaczenie terminów: strajk oraz stan wojenny, - wymienia przyczyny i skutki powstania NSZZ „Solidarność”, - wymienia przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty wydarzeń historycznych poznanych na zajęciach, - tłumaczy, czym była zimna wojna, - podaje datę uchwalenia konstytucji PRL, - tłumaczy, dlaczego w historii Polski lata 1944-1956 określane są jako „czasy stalinowskie”, - omawia rolę, jaką odegrał Kościół Katolicki w okresie PRL, - wymienia zasługi kardynała Stefana Wyszyńskiego, - opisuje warunki życia Polaków w czasie stanu wojennego, - wskazuje na mapie państwa europejskie, które w okresie zimnej wojny należały do NATO oraz do Układu Warszawskiego, - opowiada o społeczeństwie PRL z użyciem terminów: likwidacja analfabetyzmu, awans społeczny, cenzura, ukryte bezrobocie, łamanie praw obywatelskich, 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, jakie były skutki przesiedleń ludności w Polsce po zakończeniu II wojny światowej, - wyjaśnia, dlaczego rządy panujące w PRL określa się jako dyktaturę partii komunistycznej, - wyjaśnia, dlaczego bojowników podziemia niepodległościowego określa się jako Żołnierzy Wyklętych, - przedstawia formy oporu Polaków przeciwko władzy komunistycznej, - omawia działania opozycji demokratycznej z użyciem określenia <i>walka bez przemocy</i>, - porównuje granice II Rzeczypospolitej z granicami PRL, - na podstawie tekstu źródłowego wymienia metody, które pozwoliły komunistom odnieść zwycięstwo wyborcze w 1947 r., - porównuje, czym różnią się 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia współczesne cele NATO, - omawia rolę jaką odgrywa Polska w NATO, - wymienia postacie i organizacje, które działają współcześnie w obronie praw człowieka, - tłumaczy, na czym polegała rywalizacja ZSRR i USA w okresie zimnej wojny, - porównuje mapę współczesnej Europy z mapą kontynentu europejskiego po 1945 r., - wyjaśnia, z jakimi trudnościami zmagano się podczas odbudowy Warszawy po 1945 r., - opisuje życie codzienne mieszkańców PRL na podstawie relacji osób starszych, - wskazuje różnice między PRL a współczesną Polską ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia codziennego, - ocenia, jakie znaczenie dla polskiego społeczeństwa

	strajków w 1980 r.	propaganda sukcesu, - charakteryzuje na podstawie tekstu źródłowego politykę władz komunistycznych wobec opozycji demokratycznej w Polsce.	współczesne strajki od demonstracji z czasów PRL, - tłumaczy, za jaką działalność jest przyznawana Pokojowa Nagroda Nobla oraz wyjaśnia, dlaczego Lech Wałęsa otrzymała właśnie to wyróżnienie, - wyjaśnia, na czym polegały prześladowania opozycji demokratycznej w czasach komunistycznych.	stanowiła wybór Karola Wojtyły na papieża, - na podstawie zebranych informacji przedstawia sylwetkę wybranego żołnierza podziemia niepodległościowego, - opowiada o działalności papieża Jana Pawła II, - na podstawie zebranych informacji przygotowuje prezentację dotyczącą księdza Jerzego Popiełuszki.
--	--------------------	---	--	--

VIII Współczesna Polska

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> - określa, od kiedy państwo polskie jest nazywane III Rzeczypospolitą, - zna postać Tadeusza Mazowieckiego, - wyjaśnia, co oznacza termin wolne wybory, - podaje nazwisko pierwszego prezydenta Polski wybranego w wyborach powszechnych, - podaje pełną nazwę państwa polskiego, - wymienia najważniejsze organy władzy państwowej w Polsce, - określa rodzinę jako 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze postanowienia Okrągłego Stołu, - podaje w przybliżeniu powierzchnię Polski oraz omawia podział administracyjny kraju, - zna datę uchwalenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, - wyjaśnia znaczenie terminu prawa człowieka, - rozumie, w jakim celu powołano urzędy Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka, - wskazuje pracę, jako jedną 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty wydarzeń historycznych poznanych na zajęciach, - omawia rolę, jaką odegrał Tadeusz Mazowiecki w okresie przemian w 1989 r., - tłumaczy, w jakich dziedzinach życia przejawia się demokratyczny charakter państwa polskiego, - wyjaśnia znaczenie terminów: konstytucja, wolne media, wolność słowa, opinia publiczna, - omawia zadania poszczególnych organów władzy państwowej i władz 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia najważniejsze wydarzenia, jakie rozegrały się w Europie w latach 1989-1992: upadek muru berlińskiego, zjednoczenie Niemiec, rozpad ZSRR i rozpad Jugosławii, - rozumie, że wraz z rozpadem ZSRR zakończyła się zimna wojna, - wymienia zmiany, które dokonały się w polskim szkolnictwie na skutek przeobrażeń politycznych po 1989 r., - wymienia prezydentów III Rzeczypospolitej, 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, czym był „Jarmark Europa”, - opowiada, jak doszło do powstania „Jarmarku Europa”, - podaje przykłady działań podejmowanych przez samorząd w miejscu swojego zamieszkania, - podaje przykłady instytucji, do których można się zwrócić w przypadku łamania praw dziecka, - wymienia przykłady działań mających na celu ochronę praw człowieka na świecie, - wymienia władców, którzy

<p>podstawową grupę społeczną,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia prawa i obowiązki ucznia, - rozwija skrót ONZ, - podaje przykłady grup społecznych, - wyjaśnia znaczenie terminu Unia Europejska, - zaznacza na osi czasu poznane daty, - odnajduje na mapie państwa sąsiadujące z Polską oraz województwo, w którym mieszka, - rozpoznaje symbole UE. 	<p>z podstawowych form działalności człowieka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, czym są kwalifikacje zawodowe, - podaje daty powstania UE oraz wstąpienia Polski do UE, - określa, ile państw należy do UE, - wskazuje na mapie państwa europejskie, które powstały lub odrodziły się po upadku komunizmu, - przedstawia przyczyny i skutki wstąpienia Polski do UE. 	<p>samorządowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, w jaki sposób uczniowie mogą wpływać na organizację życia szkoły, - określa, czym zajmuje się ONZ, - wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie, - tłumaczy, co oznaczają terminy: integracja europejska, europejska solidarność, - przedstawia rolę, jaką w procesie integracji europejskiej odegrał Robert Schuman, - przedstawia najważniejsze wydarzenia w procesie integracji Polski z UE, - ocenia znaczenie wyborów z 4 czerwca 1989 r. w procesie przemian demokratycznych w Polsce, - przedstawia przyczyny i skutki Okrągłego Stołu, - wskazuje fragmenty Konstytucji RP, które świadczą o demokratycznym charakterze państwa, - wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywateli RP, - tłumaczy, jakie są zadania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, dlaczego sądy w Polsce są niezależne od innych organów władzy, - wie, za jakie zasługi przyznaje się Order Uśmiechu, - wymienia skutki emigracji zarobkowej Polaków, - tłumaczy, dlaczego wciąż powstają nowe zawody, a niektóre zajęcia są coraz rzadziej wykonywane, - omawia działania podejmowane przez państwa członkowskie UE w celu integracji gospodarczej, rozwoju regionalnego i ochrony środowiska, - wyjaśnia, czym była Europejska Wspólnota Gospodarcza oraz podaje, w którym roku powstała ta organizacja, - podaje przykłady argumentów, które wysuwali zwolennicy i przeciwnicy wstąpienia Polski do UE, - określa, jakie znaczenie miało dla Polaków przystąpienie do strefy Schengen, - omawia na podstawie schematu procedurę powoływania władz samorządowych w Polsce, - ocenia, jakie znaczenie miało uchwalenie 	<p>podejmowali w średniowieczu próby zjednoczenia Europy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, w jaki sposób Polska wykorzystuje fundusze unijne, - wymienia problemy miejscowości lub gminy, które są najistotniejsze z punktu widzenia mieszkańców, - wymienia, na podstawie informacji uzyskanych z różnych źródeł najistotniejsze problemy współczesnej Polski, - ocenia przemiany gospodarcze po 1989 r., - ocenia, jak przynależność Polski do UE może wpłynąć na życie młodych ludzi.
--	--	---	---	---

		Praw Dziecka, - wyjaśnia, na czym polegały reformy gospodarcze w Polsce po upadku komunizmu, - tłumaczy, na czym polega polityka otwartych granic w UE, - wymienia korzyści oraz obowiązki i ograniczenia wynikające z naszego członkostwa w UE.	Powszechnej deklaracji praw człowieka, - omawia role, jakie odgrywają poszczególne grupy społeczne we współczesnym społeczeństwie, - opowiada o początkach integracji europejskiej, - omawia, na podstawie mapy etapy poszerzania wspólnoty europejskiej o kolejne państwa, - opisuje zmiany, jakie dokonały się w Polsce po przystąpieniu do UE.	
--	--	---	---	--

IX Problemy ludzkości

Konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
- wymienia nowoczesne środki transportu, - wie, kim był Jurij Gagarin, - wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z mediów elektronicznych, - wyjaśnia znaczenie terminów: komputer osobisty, Internet, portale społecznościowe, - wymienia podstawowe problemy krajów Trzeciego Świata,	- wyjaśnia znaczenie terminów: podbój kosmosu, lądowanie człowieka na Księżycu, wahadłowiec, sztuczny satelita, nawigacja GPS, - wymienia nazwy organizacji, które niosą pomoc mieszkańcom Trzeciego Świata lub działają w obronie praw człowieka, - wyjaśnia znaczenia terminu wojna lokalna, - na podstawie tekstu	- zna daty wydarzeń historycznych poznanych na zajęciach, - tłumaczy, co oznacza powiedzenie „świat stał się mniejszy” oraz wskazuje przyczyny określanego w ten sposób zjawiska, - określa, w jaki sposób katastrofy ekologiczne wpływają na zanieczyszczenie środowiska naturalnego, - rozumie, czym jest kultura	- omawia działania, które są podejmowane w celu ograniczenia zanieczyszczenia środowiska naturalnego, - tłumaczy, dlaczego współczesny świat określa się jako „globalną wioskę”, - podaje przykłady działań podejmowanych przez organizacje międzynarodowe w celu pomocy najbardziej zagrożonym krajom, - dostrzega różnice dzielące	- wskazuje na zagrożenia, jakie dla międzynarodowego pokoju stwarza terroryzm, - wymienia przyczyny konfliktu izraelsko-palestyńskiego, - opowiada, jak wyobraża sobie postęp w technice w najbliższych latach, - na podstawie artykułu wymienia argumenty wysuwane przez osoby twierdzące, że Amerykanie w 1969 r. nie wylądowali na

<p>- zaznacza na osi czasu poznane daty.</p>	<p>źródłowego wymienia skutki niszczenia środowiska naturalnego, - tłumaczy, w jaki sposób wykorzystuje się w szkołach nowoczesne technologie, - na podstawie tekstu źródłowego podaje zasady bezpiecznego korzystania z Internetu.</p>	<p>masowa, - podaje przykłady problemów, z którymi borykają się dzieci mieszkające w państwach biednego Południa, - omawia na podstawie ikonografii pozytywne i negatywne skutki postępu technicznego we współczesnym świecie, - wskazuje na mapie obszary, na których odsetek ludzi cierpiących głód jest największy oraz tereny, na których jest on najniższy, - tłumaczy, dlaczego konflikty należy rozwiązywać drogą dialogu.</p>	<p>świat na bogatą Północ i biedne Południe, - opowiada o wydarzeniu z 11 września 2001 roku w Nowym Yorku, - tłumaczy, jakie działania są podejmowane w celu zapobiegania konfliktom na świecie, - ocenia wpływ człowieka na środowisko naturalne, - określa wpływ kultury amerykańskiej na życie ludzi na całym świecie, - na podstawie własnych obserwacji opisuje metody wykorzystywane przez media w celu przyciągnięcia uwagi odbiorców, - wyjaśnia, z czego wynikają problemy państw biednego Południa, - wskazuje na mapie świata regiony, w których wybucha najwięcej konfliktów zbrojnych, - wyjaśnia na przykładach przyczyny i skutki konfliktów zbrojnych.</p>	<p>Księżycu oraz przez osoby, które są przekonane o powodzeniu misji Apolla 11, a następnie wyraża własną opinię na omawiany temat, - na podstawie zebranych informacji opisuje dowolną akcję przeprowadzoną przez jedną z organizacji charytatywnych, - wskazuje problem współczesnego świata, który uważa za najważniejszy, a następnie proponuje sposób jego rozwiązania, - na podstawie zebranych informacji omawia wybrany współczesny konflikt zbrojny, - tłumaczy, jaki wkład w rozwój nowoczesnych technologii wniósł Steve Jobs.</p>
--	---	--	---	---